

til Arvæfæste med Ret til at sælge og pantfætte eller til Selveiendom, da er dette dem uformeent." Dette er omtrent ordlydende taget af selve Overenskomsten. Det er jo det første Forsøg, paa at undgaae Auction, hvor den ikke er nødvendig. Det er her henstillet til Parterne at komme overeens om, hvorvidt Fæsterens Efterladte selv skal tage Gaarden i Brug eller til Eiendom. - Der er imidlertid i denne Paragraph en lille Afvigelse fra, hvad der staaer i Grundlaget. Naar man læser sammes Nr. 2, er der nemlig sagt, at i alle Tilfælde i Fremtiden hvergang Fæsteledighed er indtraadt, kunne Jorddrotten og Fæsterens Arvinger komme overeens om Fæste eller Forpagtning, Arvæfæste eller Selveiendom. Jeg indrømmer, at der her er en lille Afvigelse fra det Grundlag, der dengang blev vedtaget, men jeg har troet, at denne Bestemmelse i Grundlaget ikke var rigtig. Det forekommer mig nemlig, at man bør sørge for, at Fæstevæsenet, saaledes som det efter Fæstelovgivningen nu bestaaer, kan blive heelt affkaffet. Men dersom man tænker sig, at man hver Gang ved Fæsteledighed paany kunde enes om Fæste, kunde der for disse Gaardes Bedkommende komme til at gaae lang Tid hen. Jeg har derfor i § 8 sagt, at det ikke skal være Jorddrotten tilladt at bortfæste eller bortforpagte til nogen Anden, selv om Fæsterens Efterladte give deres Samtykke dertil, idet jeg mener, at man kun skal indrømme Fæste paany, naar det er til Bedste for Fæsterens Efterladte, at Gaarden paany gives i Fæste eller til Bortforpagtning. Det 3die Stykke i Paragraphen siger: „Kunne de blive enige om, at Jorddrotten selv beholder Gaarden som en Selveiergaard, da er dette dem ligeledes tilladt." Ogsaa her er der jo en Overenskomst. Dersom Jorddrotten kan komme overeens med Fæsterens Efterladte om, at Fæstegaarden, som den nu er, for Fremtiden skal være hans som en Selveiergaard, paa hvilken Fæstebangen vil være hævet om 20 Aar, saa seer jeg heller ikke, hvorledes man skulde kunne formene dem at gjøre dette ved frivillig Overenskomst. — § 9 er bleven meget angreben. Den staaer i Forbindelse med § 8, og jeg skal nu tillade mig at udtale min

Dpfattelse af dette Spørgsmaal. Naar Fæsterens Efterladte — det ærede Thing vil lægge Mærke til, at det kun er een Person —, naar denne ene Person og Jorddrotten staae overfor hinanden som to efter denne Lov ligeberettigede Parter, af hvilke Fæsterens Efterladte veed: naar Du faaer Gaarden bragt til Auction, har Du en Trededeel af Kjøbesummen for Dig, medens Jorddrotten veed, at han i dette Tilfælde faaer $\frac{2}{3}$ af Kjøbesummen, saa kunne de hver for sig gjøre Beregning over, hvad der vil være foredelagtigt for dem. Dersom Jorddrotten da siger: Jeg onsker at fæste bort, og Fæsterens Efterladte ikke vil det, saa er Spørgsmaalet dermed forbi. Men lader os nu tænke os, at Fæsterens Efterladte siger: Kan jeg faae Gaarden i Fæste for det, jeg vil give, kunne vi tale derom. Nu veed Fæsterens Efterladte, at det eneste Menneske paa Guds grønne Jord, som Jorddrotten kan fæste til, er han selv, og han kan altsaa stille sine Betingelser, naar han mærker, at Jorddrotten onsker at bortfæste. Jeg holder mig da forvisset om, at de ikke ville gaae ind paa et nyt Fæsteforhold, uden at Fæsterens Efterladte har den Overbeviisning, at han har endnu større Fordeel derved end ved at faae $\frac{1}{3}$ af Kjøbesummen, naar Gaarden sælges ved Auction. Han vil altsaa sige til sig selv: Hvad vil Gaarden løbe op til ved Auction? Du vil kjøbe den, men der kan være mange Kjøbere, Du kan derfor ikke beregne, hvad $\frac{1}{3}$ af Kjøbesummen kan blive; men derimod kan Du vide, hvad Du vil vinde ved at tage Gaarden i Fæste. Siger han nu: Jeg vil slet ikke give Indfæstning, jeg vil give 1 Tde Byg pr Tde Hartkorn, eller hvad han nu vil sige, saa kan Jorddrotten ganske vist sige: Nei, det vil jeg ikke; men Fæsterens Efterladte har det i sin fulde Magt at stille sine Betingelser, og seer han ikke, at han i den formeentlige Fæstetid, i den Tid, hvori han og hans Rone ville kunne have Gaarden, kan ved, hvad han sparer i Indfæstning og Afgift, vinde saameget, som $\frac{1}{3}$ af Kjøbesummen udgjør, saa gaaer han ikke ind paa Fæsteforholdet, men fordrer Auction. Altsaa, seet fra denne Side forekommer det mig ikke, at Lovforslaget giver den fjerneste Grund til Frygt. Lader os nu paa den anden Side stille os paa Jorddrottens